

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

Un món s'enfonsa i la Phyllis s'enamora

La vuitena novel·la de Tessa Hadley, la segona que podem llegir en català, va de revolucions sexuals i revolucions personals

Totes les revolucions ressonen també en l'esfera domèstica

El món s'enfonsa i nosaltres ens enamorem, diu Ingrid Bergman a Humphrey Bogart. Fer coses normals mentre la guerra acapara titulars sembla fora de lloc, però potser és quan té més sentit. Ara com ara no hem de fugir del país. Als nostres carrers no hi ha míssils sinó trabucades de Sant Medir. I aquesta setmana ha vingut l'escriptora Tessa Hadley a Barcelona per presentar una novel·la que parla d'amors burgesos. El món s'enfonsa i nosaltres ens enamorem. O anem a nedar, com va fer Kafka la tarda del dia que Alemanya havia declarat la guerra a Rússia. El món s'enfonsa i la història es repeteix, això també.

Tessa Hadley (Bristol, 1956) va publicar la seva primera novel·la als 46 anys. Durant una dècada havia col·leccionat rebutjos editorials, però va perseverar. I va acabar entenent que no podia ser com els escriptors que admirava. Que havia de trobar una veu pròpia i abordar uns temes que sentís propers. Josep Maria Espinàs es refereix en el llibre *Temps afegit* a la fatalitat de l'escriptor: ve a dir que cada autor és com és i escriu com pot, no pas com vol. Que el cervell, la sensibilitat, l'aptitud narrativa, els interessos i les circumstàncies de cadascú són condicionants indefugibles.

Pregunto a Tessa Hadley si estem condemnats a escriure sobre allò que coneixem de primera mà i respon que, en el seu cas, ha anat així. "No tries sobre què escrius: ho trobes". Ella va intentar escriure llibres polítics i no se'n va sortir. Finalment va trobar la veu que

buscava quan va provar d'escriure sobre les emocions i les relacions humanes, sobre l'espai domèstic. Que no deixa de ser una altra manera de fer política: "Totes les revolucions repercuteixen en l'esfera domèstica, l'individu és el lloc en què les revolucions esdevenen reals".

"No li importava que això li hagués passat quan ja en tenia quaranta"

Amor lliure (Edicions de 1984 en català, amb traducció de Núria Busquet Mollist; i Sexto Piso en castellà, amb traducció de Magdalena Palmer) és la vuitena novel·la d'aquesta autora tardana que ha tastat l'èxit en una etapa vital en què segurament l'ha pogut digerir millor. Els lectors catalans la vam descobrir fa quatre dies amb *Cap al tard* (2019), la

seva setena novel·la, i n'hi ha que la vam incorporar de cop a la nòmina d'autors que ens provoquen un crit d'alegria amb cada nou llibre. Jo mateixa confio que Edicions de 1984 s'anima a recuperar aviat alguns dels seus títols anteriors.

Londres, 1967. Un món s'enfonsa i la Phyllis s'enamora. D'un noi que podria ser el seu fill (de fet, és el fill d'uns vells amics). D'un noi que es dedica a escriure. Quan una veïna del Nicky s'estranya que no tingui una feina com cal i que visqui en una habitació de mala mort, la Phyllis el defensa: "És escriptor, sí que treballa. Costa una mica de temps, trobar el camí". I aquí els lectors que estem al corrent de la biografia de l'autora no podem evitar un somriure.

Esperonada pel desig, la Phyllis pren una decisió que ningú havia vist venir. "A la seva antiga vida havia viscut a mitges: massa ocupada perfeccionant la seva aparença i la seva casa perquè els altres l'admiressin. Ara estava fent els primers passos vacil·lants per fugir d'aquella falsedat". Sap que té un marit i uns fills però actua com si no hi fossin. Evita pensar que el que fa està mal fet. "Imaginava la moralitat com un molí inexorable que triturava les decisions, irrefutable i lleig, com la maquinària d'una fàbrica, aliena a les subtils de la seva vida interior". És i se sap feliç. "No li importava que això li hagués passat massa tard, quan ja en tenia quaranta. Només existia aquest moment, aquesta joia d'ara". I aquí tornem a establir un paral·lelisme entre Tessa Hadley i la protagonista del llibre: també a l'autora se li va capgirar la vida després dels quaranta anys. Ella va trobar una cosa potser més preuada que un amant jovenet: una sòlida veu literària. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

JAVIER PÉREZ ANDÚJAR

Del segle XXI no en sortirem millors, ni tan sols en sortirem

No sé pas si del segle XXI en sortirem millors, i això que acaba de començar. Les fites més emblemàtiques d'aquests gairebé 22 anys que en portem són espantoses. Les massacres dels atemptats (les Torres Bessones, l'estació d'Atocha, *Charlie Hebdo*, el Bataclan, la Rambla de Barcelona... I aquesta és una llista esbiaixada, de mirada occidental), la crisi econòmica global, la pandèmia del covid-19, la recent invasió d'Ucraïna, que ha revifat la por a una Tercera Guerra Mundial amb Putin esmentant el seu arsenal atòmic... Llegit d'una tacada, més aviat diria que no sé pas si del segle XXI en sortirem, i punt. Hi ha una frase, una mateixa sentència, que s'ha deixat anar recurrentment arran de cadascun d'aquests terribles esdeveniments: el món ja no serà el mateix. ¿Aquesta, però, és una cer-

tesa que estem constatant una vegada i una altra, com enxampats dins d'un bucle que ja mai no tindrà fi, o és que el món està deixant de ser el mateix contínuament, està canviant violentament cada quatre o cinc anys, com portat per un frenesí imparable?

Cada cop que dic frenesí recordo la Salseta del Poble Sec. En acabant el segle passat, vaig gaudir molt amb dos llibres ben diferents tot i que parlaven del mateix, d'aquell segle. Gaudir vol dir que sentia que formava part del que llegia. L'un era una mena de memòries del segle, *El meu segle*, de Günter Grass (Alfaguara, 1999), i l'altre un còmic a mig camí entre la sàtira i la història del segle XX, *Le feuilleton du siècle*, de Willem (Cornélius, 2000). El que quedava rere la

lectura dels dos llibres era la sensació que viure valia la pena, que la gent era millor que la seva història, que sempre s'acabava sobrevivint a la història, i era això el que fascinava de formar part del món.

Günter Grass havia rebut el Nobel de literatura el mateix any en què va publicar *El meu segle*. Tenia 72 anys i estava al cim de la literatura mundial. El seu llibre més conegut, *El timbal de la una*, parlava del nazisme. Grass en va ser testimoni i actor. Willem és un dels més representatius dibuixants satírics de França. Es va deslliurar de l'atemptat de *Charlie Hebdo* només per casualitat. Grass va ser un pessimista constructor, i Willem sempre ha sigut un optimista destructor. Tenen en comú un segle i dos llibres. ♦♦

MINÚCIES
JORDI LLOVET

Noves tecnologies

La Fundació FAD Joventut acaba de fer una enquesta entre la població adolescent del país i la seva relació amb les noves tecnologies, entre altres qüestions. L'informe corresponent assegura que la major part dels nois i noies més grans de 10 anys porten un *smartphone* a la butxaca –ai dels pares que no en vulguin comprar un al fill!–, i que el 37% dels adolescents entre 12 i 17 anys passen més de sis hores al dia enganxats a aquesta màquina.

Això era previsible, com ho eren les conseqüències que arribarà a tenir la dependència dels més joves respecte a aquests ginys. Des del primer dia tothom sabia, havent vist quin potencial tenia la televisió i en què ha acabat convertint-se, que la utilització dels telèfons intel·ligents –guia i forja de la intel·ligència dels usuaris– acabaria com ha acabat, si és que les estadístiques no assoleixen percentatges més preocupants: com tota tècnica (la roda, la destal, l'aixada...), va ser benvinguda gràcies a l'enorme paraigua que significa la fe en el progrés –més encara la fe idiota en aquesta ximpleria que hom anomena "el segle XXI", com si un canvi de segle pogués significar el canvi radical del signe de la història–. Com quasi totes les tècniques, o més que cap de les que coneixíem fins ara (telèfon fix, nevera, rentadora, rentavaixelles, etc.), el telèfon portàtil pot significar un pas enrere en la vida espiritual dels éssers humans (¿o és que no tenim esperit ni ànima, ni cal esmentar-ho?) i, sobretot, un perjudici molt gran en la formació de la personalitat i el discerniment crític de les coses per part, justament, dels qui es troben en l'edat d'adquirir aquesta capacitat.

Se sabia que podia passar això. Però tant els progenitors –"Ves, si li fa il·lusió, ¿per què no li hem de comprar un *smartphone*?"– com els pedagogs –aquests, encara més culpables– s'han refugiat en la suposada marxa lineal de la història cap al gran benestar universal (pura fal·lòria) i han fet els ulls grossos a un fenomen que, amb tota probabilitat, acabarà determinant la negació de la cultura de l'esforç, la fi de l'obediència a tota autoritat legitimada i l'analfabetisme funcional més inconcús.

Fa poques setmanes, un vailet a qui s'havia vetat l'ús de la connexió a internet a casa, va matar tots els membres de la família, per a ell representants de l'ordenació social dels adults: un germà gran, el pare i la mare. Aneu a saber quina guerra hi hauria al nostre país si féssim cas d'aquell savi que va dir, fa pocs dies, que els nois i noies no haurien de tenir cap d'aquestes màquines fins als 18 anys. ♦♦